

Handläggare
Fredrik Söder
08-508 26 043**Till**
Trafiknämnden
2020-10-15

Trygghetsskapande belysning 2021-2025. Genomförandebeslut

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner förslag till genomförande av projekt Trygghetsskapande Belysning till en investeringsutgift om 34 mnkr.
2. Trafiknämnden ger kontoret i uppdrag att genomföra upphandlingar samt teckna avtal inom ramen för föreliggande genomförandebeslut.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefAnne Kemmler
AvdelningschefMaarten De Pourcq
Enhetschef

Sammanfattning

Kontoret föreslår att trafiknämnden beslutar om genomförande av trygghetsskapande belysning under perioden 2021-2025 till en investeringsutgift av 34 mkr.

Riktade insatser ska göras mot de områden i staden där nöjdhet med belysningen är lägst och upplevd otrygghet som störst. Dessutom kommer även åtgärder att genomföras i stadens andra

områden för att bibehålla dagens nivå på upplevd nöjdhet med belysning.

Bakgrund

Den offentliga belysningen spelar en viktig roll för den upplevda tryggheten i det offentliga rummet. Trafikkontoret har under en lång tid haft en målmedveten satsning för att skapa och bibehålla en god belysningsstandard på stadens vägar, torg och parker. Under åren 2016-2020 har investeringen i trygghetsskapande belysning, i enlighet med nämndens beslut i mars 2016, uppgått till ca 5 mnkr per år, totalt 25 mnkr för att framförallt tillgodose medborgarnas önskemål om trygghetsskapande belysning.

Ärendets beredning.

Ärendet har beretts inom trafikkontoret.

Mål och syfte

Syftet med detta projekt är att öka tryggheten runt om i staden. Belysning i sig är inte brottsförebyggande men i kombination med en god gestaltad miljö hjälper den till att skapa en känsla av trygghet. Avgörande för den upplevda tryggheten är dels att miljön känns omhändertagande och mänsklig, dels att stadsplaneringen bidrar till att medborgare som rör sig i samhället upplever att de syns och är sedda. För belysningen innebär det att den ska vara ren, hel, estetiskt tilltalande och ha en bra placering. Det innebär att mer belysning endast kan bidra till trygghetsupplevelsen i mindre omfattning där exempelvis gångvägar går genom igenväxta park- och naturområden. Däremot kan den göra stor verkan för att bedöma om platsen/gångvägen etc verkligen ska användas eller inte. Den mest vanliga situationen är att människor väljer annan väg om de befärrar att de kan hamna i en övergiven situation såsom en passage genom en parkväg eller en tunnel kan medföra. Därför är det viktigt att komplettera med ljus utmed gångvägar.

Befintlig situation

Belysningen i Stockholm håller i stort en hög kvalitet, men på vissa platser kan släckta lampor, sönderslagna armaturer, nedklottrade stolpar eller helt avsaknad av belysning bidra till att olika miljöer upplevs otrygga. Ett fungerande underhåll där trasig belysning snabbt blir åtgärdad är av stor vikt för att bibehålla den upplevda tryggheten i anslutning till befintlig belysningsanläggning. Med ökat nyttjande av gång- och cykeltrafikanter och även av kollektivtrafik identifieras platser

där belysningen upplevs bristfällig. Ofta kan detta åtgärdas med mindre insatser. Brister kan också identifieras i samband med egen inspektion men också vid stadsdelarnas trygghetsvandringar.

Bild från gångtunnel där belysningen blivit vandaliserad.

Åtgärdsförslag

Inkomna felanmälningar och förslag från medborgarna är en bra utgångspunkt för att identifiera trygghetsskapande belysningsåtgärder. Mest förekommande synpunkter handlar om ökade ljusnivåer i gångtunnlar och vid park- eller grönområden samt vid områden runt kollektivtrafik. Under 2020 infördes även möjligheten att anmäla ”otrygghet” i kontorets Tyck till-app och även dessa anmälningar kan ligga till grund för belysningsåtgärder.

Utifrån inkomna synpunkter, men även från egen analys samt kontakter med stadsdelsförvaltningar och polisen fokuserar sedan trafikkontoret på åtgärder på belysningen där de får bäst effekt för att förbättra säkerhet och upplevd trygghet. Insatserna kommer under perioden därför att spridas över stadsdelsområdena och detta bestäms löpande år från år för att över projektperioden ge största möjliga effekt av de lokala trygghetsinsatserna för medborgarna.

Att det finns ett tydligt och enkelt sätt att kommunicera med trafikkontoret om trasig belysning eller mörka områden är i sig

något som bidrar till att skapa trygghet och förtroende för trafikkontoret.

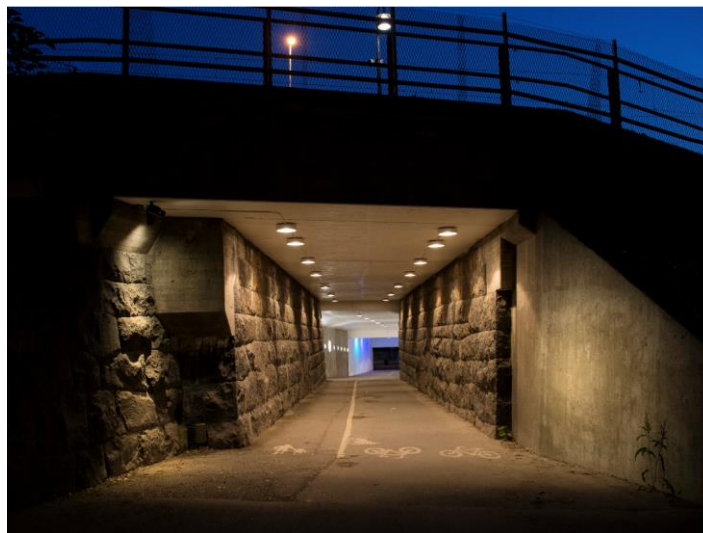

Bild från gångtunnel under Klarastrandsleden efter utförd upprustning med nya LED-armaturer.

Avvägningar

Enligt medborgarundersökningen år 2019 från statistiska centralbyrån anger i genomsnitt 37 % att de vet var de ska vända sig för att anmäla fel på belysning. Samma undersökning anger att 68 % är nöjda med belysningen. Andelen som känner sig trygga när de går hem på kvällen har sjunkit till 54 % från att tidigare år ha legat på 65 %. Det är en stor andel som känner sig otrygga och avstår från att gå ut när det är mörkt. Orsaken till att flera känner sig otrygga beror oftast på kriminalitet och allt mer hot och våld mot samhällsviktiga funktioner i sitt bostadsområde.

Mer ljus upplevs ofta ge större trygghetskänsla men det är helt beroende av platsen och situationen. Mer ljus kan bidra till att medborgaren lättare kan bilda sig en uppfattning om situationen men det är inte givet att mer ljus kan lysa bort orsaken till att en plats upplevs otrygg.

Även ekologiska perspektiv behöver beaktas, då mängden ljus får effekter för djur. Framför allt gäller detta insekter, där viss typ av belysning har större attraktionskraft på insekter. Detta är särskilt viktigt att ta hänsyn till i natur- och parkområden (ex Järva) där djurlivet kan störas i allt högre omfattning. I stadens miljöprogram 2020-2023, beskrivs ett av de prioriterade målen för Stockholms miljö ”ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem”.

Mer belysning innebär också en ökad driftskostnad, i form av energi och underhåll.

Sammantaget menar trafikkontoret att tillkommande insatser med ljus ska göras där de i rådande stund bäst behövs, vilket kan innebära att vissa platser prioriteras framför andra.

Konsekvenser

Personsäkerhet

Belysningens bidrag till personsäkerhet är främst en framkomlighetsfråga. Trafikanter ska kunna se andra trafikanter, hinder och felaktigheter i markförhållanden vid förflyttning. Belysning kan därför behöva kompletteras där behov finns.

Jämställdhet

Det är enligt medborgarundersökningen från 2019 en märkbart större andel kvinnor än män som känner sig otrygga på kvällen samt även är mindre nöjda med belysningen där de bor. Detta gäller framförallt i ytterstadsområdena men även i innerstadsområden känner sig kvinnor mer otrygga än män. Även vad gäller jämställdhet kan utökad belysning bidra till att medborgare känner en ökad trygghetsupplevelse särskilt vad avser att kunna bedöma platsen eller situationen, dvs. om det är lämpligast att ta en annan väg.

Tidplan

Aktivitet	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Genomförandebeslut (TN)	X					
Projektering		X	X	X	X	X
Upphandling		Avrop av varje belysningsprojekt via ramavtal med entreprenörer				
Entreprenad & Material		X	X	X	X	X

Tidplan efter beslut om beviljade medel:

För åtgärder som kommer att genomföras under år 2021 har initial utvärdering och projektering redan påbörjats.

För mindre insatser beräknas belysningens projekteringsfas till 3 månader och materialinköp och planering av utförande till 2

månader. Tiden för utförandet beror på entreprenörens resurser och är oftast 1 till 3 månader.

Ekonomi

Kontoret avser att genomföra investeringsåtgärder för trygghetsskapande belysning under perioden 2021-2025 där utgiften i genomsnitt är 6 mnkr/år, totalt 34 mnkr, inklusive index. Den föreslagna årsvolymen för åtgärderna bedöms kunna inrymmas i nämndens investeringsplan för åren 2021-2025. Fördelningen av utgifterna per år är preliminär och kan komma att förändras. Uppföljning kommer fortlöpande att göras under genomförandetiden.

Projektets utgifter är fördelade enligt nedanstående tabell.

	Beräknade utgifter (mnkr)
Utgifter	
Utredning och projektering	5
Byggherrekostnader inkl. byggledning och risk	1
Entreprenad & Mtrl	24
Index	4
Summa utgifter	34

Inga externa intäkter eller medfinansiering finns med i planen. Men möjlighet finns att kontoret söker medel för upprustning av torg, parker eller andra åtgärder där belysning kan ingå som en del. Belysning kan även komma att ingå i trygghetsprojekt som stadsdelarna initierar.

Åtgärderna kommer att aktiveras successivt från och med år 2022 och kapitalkostnaderna kommer därefter att öka årligen under perioden 2021-2026. Kostnaden, som beräknas till cirka 0,3 mnkr 2022 ökar därefter till totalt cirka 1,6 mnkr år 2026, och minskar därefter med gjorda avskrivningar. Kapitalkostnaden är preliminärt beräknad med en genomsnittlig avskrivningstid på 25 år och en intern ränta om 0,5 procent.

Driftkostnader

För belysningsåtgärder som genomförs på befintlig anläggning sänks drift- och underhållskostnaderna då vald lösning kommer utföras med LED-ljuskällor som inte behöver bytas ut med samma frekvens som konventionella ljuskällor.

I de fall anläggningen utökas med till exempel tillkommande ljuspunkter, medför det ökade drift- underhållskostnader, även då energibesparande LED-varianter väljs.

Risk/Osäkerhet

På grund av den variation och omfattning av inkommande förfrågningar av trygghetsrelaterande belysningsåtgärder är projekteringstiden en osäker faktor och beroende av vilka tillgängliga resurser som finns att tillgå. Oftast är mindre insatser lättare att utföra på kort tid då de kan utföras med befintliga resurser. Mer omfattande åtgärder kan ta mer tid att utföra för att entreprenören behöver planera om sina resurser.

Slut